

Til leseren

Arina utkommer denne gang som et omfattende dobbeltnummer. Artiklene og bokomtalene dekker mange vitenskapsfelt, og skribentene kommer fra til sammen tre land og enda flere etniske grupper. Som et resultat av flittig innsats fra våre dyktige oversettere kommer alle bidragene ut på to språk. Vi håper at vår publikasjon vil gi ny og viktig kunnskap og at den er tankevekkende og reiser nye spørsmål. I Nord-Norge pågår det en livlig diskusjon om kvenkulturens nåværende situasjon og om dens fremtid. I det aller siste har det skjedd mye. Høsten 2004 utkom den første romanen på kvensk. I april 2005 fikk kvensk status som eget språk i Norge. Man skulle kunne håpe at striden om språkets berettigelse, som har pågått så lenge, nå er over. Den nye situasjonen skaper også forhåpninger om at kulturarbeidet og forskningen vil kunne få mer stabile økonomiske rammer.

Høsten 2004 disputerte Irene Andreassen om kvensk språk. I sin artikkel spør hun om kvensk språk har noen fremtid. Ut fra en språksosiologisk synsvinkel presenterer hun situasjonen for kvensk og hvordan språket brukes i dag. Nøkkelord i artikkelen er språkskifteprosess, språklig emansipasjon og hvilken betydning holdninger har for et minoritetsspråk. Andreassen konstaterer bl.a. at de avtalene som gjelder Europarådets vern av minoritetsspråk har vært avgjørende også for kvensk språk, i en situasjon der språket er svært truet.

Torkel Rasmussen redegjør for hvor stor del av den nordnorske befolkningen som kan kvensk og/eller finsk. Som kilde bruker han en spørreundersøkelse som hovedsakelig ble foretatt for å få kunnskap om språkferdighet i samisk, men samtidig ble det også spurt om annen språkferdighet. Resultatene viser at språkferdighet i kvensk/finsk er nokså utbredt i de kommunene undersøkelsen gjelder. Den som personlig kjenner kultursituasjonen i Nord-Norge vil ikke bli overrasket over denne informasjonen, men det har vært svært

vanskelig å finne dokumentert kunnskap om språkferdigheter i kvensk. I sin artikkel oppmuntrer Rasmussen andre forskere til fortsatt forskning og til en nærmere analyse.

Statsviter Trude Paulsen setter fokus på hvorfor behandlingen av og rettighetene for kvener og samer er så forskjellig i Norge. Artikkelen viser at den ulike rettslige posisjonen bunner i samenes stilling som urfolk. Det er likevel på ingen måte bevist og heller ikke på en holdbar måte begrunnet hvorfor nettopp samene har fått status som urfolk i Norge. Med de samme begrunnelsene skulle man kunne gi også kvenene urfolksstatus.

Anitta Viinikka-Kallinen skriver om forholdet mellom nasjonal kultur og minoritetskultur. Skjønnlitteraturen tar aktivt del i verdiproduksjon og skaping av kulturell identitet. Kan en etnisk minoritet skape sin kulturoppfatning ut fra sin egen verdiverden, eller er det å finne en enhetlig kulturell uttrykksmåte en fundamentalistisk drøm? Artikkelenes skjønnlitterære eksempler er hentet fra romaner skrevet av Mikael Niemi, Antti Jalava og Alf Nilsen-Børsskog.

Lassi Saressalo foretar en interessant sammenlikning av kvenenes og ingermanlendingenes historie og kulturelle situasjon. Han konstaterer at den politiske og særlig den kulturelle aktiviteten har vært større blant ingermanlendingene enn blant kvenene. Forfatteren ser på de ulike kulturelle overlevelsesstrategiene hos disse to folkegruppene, og finner både sammenfall og ulikheter. Begge minoritetene er blitt gjenstand for en tung assimilasjonspolitik, men viser likevel et sterkt ønske om å utvikle sitt eget språk og egen kultur på sine egne vilkår.

I dette nummeret fins det fire bokomtaler. Naushad Ali Qureshi presenterer på en grundig og innsiktsfull måte et verk om romanifolket i Norge. Lars Elenius skriver mangsidig om en doktoravhandling om kvenenes historie, og drøfter bl.a. viktigheten av å utvide den nasjonale synsvinkel i forskningen. Odd Mathis Hætta vurderer ei ny bok om samenes historie og plasserer den i forskningstradisjonen og

den aktuelle debatten. Leena Huss presenterer litteratur om tospråklighet og gir en vurdering av hvor anvendelige disse verkene er i dag.

Tromsø, den 1. mai 2005
Anitta Viinikka-Kallinen
Ansvarlig redaktør
